

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Ľubice Filovej a Mgr. Petra Melichera v právnej veci navrhovateľa **M. Z.**, zastúpeného JUDr. R. G., proti odporkyni **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta č. 8, o **výšku úrazovej renty**, o odvolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12.novembra 2008, č.k. 21Sd/206/2008-34, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12.novembra 2008, č.k. 21Sd/206/2008-34, **p o t v r d z u j e**.

Odporkyňa je povinná zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania v sume 102,44 Eura na účet advokáta JUDr. R. G., do pätnástich dní od právoplatnosti rozsudku.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 12.novembra 2008, č.k. 21Sd/206/2008-34, zrušil rozhodnutie odporkyne číslo 222-5937/2006 zo 17.januára 2007, ktorým podľa § 293o ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení od 1.augusta 2006 priznala navrhovateľovi úrazovú rentu v sume 591 Sk mesačne. Súčasne zrušil rozhodnutie odporkyne číslo 222-1449/2008 z 5.marca 2008, ktorým rozhodla, že navrhovateľ má od 1.januára 2004 do 31.decembra 2004 nárok na úrazovú rentu v sume 940 Sk, od 1.januára 2005 v sume

1 011 Sk mesačne a že od 25.októbra 2004 mu nárok na úrazovú rentu zanikol, keď v odôvodnení rozhodnutia uviedla, že od 1.novembra 2004 mala byť výplata úrazovej renty zastavená z dôvodu priznania starobného dôchodku a len v dôsledku chyby informačného systému mu bola renta poukazovaná naďalej a bolo mu zaslané aj rozhodnutie z 11.júla 2005 o valorizácii úrazovej renty. Krajský súd vrátil vec odporkyni na ďalšie konanie a zaviazal ju zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania v sume 15 228,70 Sk do rúk právneho zástupcu navrhovateľa.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal za preukázané, že navrhovateľ bol bývalým zamestnávateľom odškodňovaný z titulu náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti (ďalej len „náhrada“) a v súvislosti s priznaným čiastočným invalidným dôchodkom, keď *náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti bola k 31. decembra 2003 vyplácaná vo výške 5 598 Sk mesačne, v ktorej výške mala odporkyňa dňom 1. januára 2004 podľa § 272 ods. 1 zákona č.461/2003 Z.z. od zamestnávateľa prebrať a vypláca ako úrazovú rentu.* Krajský súd poukázal na to, že zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nevyplýva právomoc odporkyne rozhodovať o výške náhrady za stratu na zárobku za obdobie do 31.decembra 2003. Pokiaľ odporkyňa rozhodla, že navrhovateľovi na základe rozsudku Okresného súdu v Lučenci sp.zn. 9C 108/89 zo 14.augusta 1989 (ktorým mu bola náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti priznaná pôvodne sumou 940 Kčs mesačne) od 1.januára 2004 patrí úrazová renta len v sume 940 Sk mesačne, tento jej záver krajský súd považoval za odporujúci zákonu. Za neoprávnenú považoval požiadavku odporkyne na vedenie súdnych sporov za situácie, keď zamestnávateľ dobrovoľne plnil nároky navrhovateľa, vrátane zvýšenia náhrady v zmysle jednotlivých právnych úprav. Z uvedeného dôvodu krajský súd zrušil obe rozhodnutia odporkyne a v ďalšom konaní jej uložil od 1.januára 2004 od zamestnávateľa navrhovateľa prebrať výplatu náhrady za stratu na zárobku v sume, ktorá bola navrhovateľovi vyplácaná k 31.decembru 2003 a od toho odvíjať svoj ďalší postup pri posudzovaní nároku na úrazovú rentu za obdobie od 1.januára 2004 do 25.októbra 2004, t.j. ku dňu priznania starobného dôchodku a od 1.augusta 2006 podľa § 293o ods.2 zákona č.461/2003 Z.z. Vzhľadom na úspech navrhovateľa v konaní krajský súd priznal navrhovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 15 228,70 Sk, vrátane dane z pridanej hodnoty.

Rozsudok napadla včas podaným odvolaním odporkyňa. Namietla, že v rozsudku je nesprávne označená ako Sociálna poisťovňa, ústredie, ktoré ako jedna z organizačných zložiek Sociálnej poisťovne nemá právnu subjektivitu. Správne by mala byť označená len ako Sociálna poisťovňa.

Namietla, že z ustanovenia § 272 ods.2 zákona č.461/2003 Z.z. jednoznačne vyplýva povinnosť odporkyne posúdiť nároky a prepočítať jednotlivé výplaty plnení, prebraté od zamestnávateľov podľa § 272 ods.1 tohto zákona a bolo by proti zásadám právneho štátu, keby rešpektovala výplatu plnení nad rámec zákona. Navrhovateľovi bola suma náhrady 940 Sk určená rozsudkom Okresného súdu v Lučenci č.k. 9C 108/89 ako rozdiel medzi priemerným mesačným zárobkom pred vznikom škody a invalidným dôchodkom priznaným právnym predchodcom odporkyne rozhodnutím z 2.decembra 1987. Sumu náhrady, určenú právoplatným rozhodnutím súdu na 940 Sk, odporkyňa nie je oprávnená svojvoľne meniť ani pri existencii právnych predpisov upravujúcich valorizáciu priemerného mesačného zárobku rozhodujúceho pre výpočet náhrady za stratu na zárobku. *Podľa odporkyne valorizácia priemerného mesačného zárobku podľa zákona č.297/1991 Zb. o úprave náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti vzniknutej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, podľa zákona č. 320/1993 Z.z. o úprave náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti vzniknutej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania a podľa následných opatrení Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny o príslušné percentá je takou zmenou pomerov, na základe ktorej by súd na návrh poškodeného zmenil vyššie uvedený rozsudok Okresného súdu v Lučenci. Vzhľadom na to, že navrhovateľ zmenu okolností, rozhodujúcich pre výšku náhrady neuplatnil, patrila mu k 31.decembru 2003 v sume určenej Okresným súdom v Lučenci, teda vo výške 940 Sk.* Odporkyňa poukázala i na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 6So/69/2006 z 27.septembra 2007 (ako aj jeho rozsudok sp.zn. 7So/203/07 z 30.júna 2007 a uznesenie sp.zn. 3Sžnč/14/2007 z 23.januára 2007), z odôvodnenia ktorého vyplýva, že ak odporkyňa dospela k inému výpočtu náhrady za stratu na zárobku, patriacej navrhovateľovi k 31.decembru 2003, mala vydať rozhodnutie o tom, v akej výške preberá plnenie a tak dať možnosť navrhovateľovi domáhať sa preskúmania jej rozhodnutia. Odporkyňa však sumu náhrady za stratu na zárobku neprepočítavala, od 1.januára 2004 začala navrhovateľovi vyplácať úrazovú rentu v sume, určenej Okresným súdom v Lučenci.

Z uvedených dôvodov odporkyňa navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil, obe rozhodnutia odporkyne potvrdil a navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

Navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu odporkyne namietol, že nemal dôvod a ani zákonný podklad na podanie žaloby proti bývalému zamestnávateľovi, lebo ten jeho nárok na zvýšenie náhrady za stratu na zárobku v roku 1997 uznal a následne mu túto náhradu prepočítaval podľa platných právnych predpisov, takže prípadná každoročná žaloba by bola zamietnutá ako nedôvodná. Žiadal preto, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil a priznal mu náhradu trov odvolacieho konania v sume 102,26 Eura.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd (§ 10 ods.2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok v medziach odvolania bez pojednávania v súlade s § 250ja ods.2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Odporkyňa namietala jej nesprávne označenie v rozsudku krajského súdu.

Podľa § 172 ods.2 zákona o sociálnom poistení v konaní vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom rozhoduje o právach a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov sociálneho poistenia a účastníkov právnych vzťahov starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom Sociálna poisťovňa.

Podľa § 177 zákona č. 461/2003 Z.z. na konanie vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom sú vecne príslušné organizačné zložky Sociálnej poisťovne.

Podľa § 179 ods.1 písm. a/ bodu 1 zákona č. 416/2003 Z.z. do pôsobnosti ústredia patrí *rozhodovať v prvom stupni* o dôchodkových dávkach, o úrazovej rente a o pozostalostnej úrazovej rente.

Podľa § 179 ods.2 zákona č. 461/2003 Z.z. ***ústredie vystupuje v mene Sociálnej poisťovne vo všetkých veciach patriacich do jeho pôsobnosti v konaní pred súdmi*** a orgánmi verejnej moci.

Okruh účastníkov konania podľa tretej hlavy piatej časti OSP je rigorózne daný ustanovením § 250m ods.3 OSP, v zmysle ktorého účastníkmi konania sú tí, ktorí nimi sú v konaní na správnom orgáne, **a správny orgán, ktorého rozhodnutie sa preskúmava.**

Pravidlá určenia vecnej, miestnej a funkčnej príslušnosti správneho orgánu v správnom súdnictve majú kogentný charakter, čo znamená, že sa od nich nemožno odchyliť. V danom prípade sa preskúmava rozhodnutie správneho orgánu – ústredia Sociálnej poisťovne, ktoré je podľa § 179 ods.1 písm. a/ zákona o sociálnom poistení **správnym orgánom vecne príslušným** okrem iného aj na konanie a rozhodovanie o úrazovej rente. Z uvedeného je teda zjavné, že sa preskúmava rozhodnutie ústredia Sociálnej poisťovne, do pôsobnosti ktorého patrí rozhodovanie o úrazovej rente .

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutí odporkyne o výške úrazovej renty navrhovateľa.

Medzi účastníkmi nebolo sporné, že navrhovateľovi bola z titulu pracovného úrazu, utrpeného 18.novembra 1986 rozsudkom Okresného súdu v Lučenci č.k. 9C 108/89-10 zo 14.augusta 1989 voči bývalému zamestnávateľovi (Stredoslovenský mäsový priemysel, š.p. Zvolen) priznaná náhrada za stratu na zárobku vo výške 940 Sk mesačne, ktorú bývalý zamestnávateľ k 31.decembru 2003 vyplácal vo výške 5 598 Sk mesačne.

V zmysle § 272 ods.1a 2 zákona č.461/2003 Z.z. Sociálna poisťovňa od 1. januára 2004 preberá od zamestnávateľa výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli pred 26. novembrom 1993. Nároky na výplatu týchto plnení sa posudzujú podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003. Ak nárok na výplatu týchto plnení trvá aj po 31. decembri 2003, poskytujú sa v sume, v akej patrili do 31. decembra 2003.

Náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity, ktorá sa vyplácala k 31. decembru 2003, a nárok na jej výplatu trvá aj po tomto dni, sa považuje od 1. januára 2004 za úrazovú rentu, a to *v sume, v akej patrila do 31. decembra 2003* (§ 272 ods.3 zákona č. 461/2003 Z.z.).

Kým ustanovenie § 272 ods.2 zákona č. 461/2003 Z.z. sa týka prevzatia výplaty všetkých plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, vrátane náhrady za stratu na zárobku počas pracovnej neschopnosti, náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ustanovenie § 272 ods.3 tohto zákona sa vzťahuje na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti a náhradu za stratu na dôchodku, ktoré sa po 31.decembri 2003 považujú za úrazovú rentu.

Spornou medzi účastníkmi je otázka výkladu spojenia „v sume, v akej patrila do 31.decembra 2003“ v ustanovení § 272 ods.3.

Pokiaľ sa hovorí o „sume, v akej patrila do 31.decembra 2003“, v zásade je potrebné za túto sumu považovať sumu, v akej bola náhrada za stratu na zárobku vyplácaná, lebo výška náhrady k 31.decembru 2003 nebola medzi navrhovateľom a jeho bývalým zamestnávateľom sporná.

Odporkyňa preto mala prevziať výplatu náhrady za stratu na zárobku a túto naďalej vyplácať ako úrazovú rentu vo výške, v ktorej bola náhrada vyplácaná k 31.decembru 2003. Zmeniť výšku úrazovej renty by mohla len v prípade zmeny pomerov, ktorá by u navrhovateľa nastala po 31.decembri 2003.

Zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nevyplýva oprávnenie prepočítavať výšku náhrady za stratu na zárobku, vyplácanú k 31.decembru 2003. Záväzným podkladom pre odporkyňu pri prevzatí výplaty náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti je právoplatný rozsudok súdu o výške náhrady alebo *dohoda* medzi zamestnávateľom a zamestnancom, ktorá môže byť písomná, ústna, alebo urobená mlčky.

Výrok právoplatného rozsudku súdu je pre odporkyňu záväzný. **Rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok má však aj dohoda účastníkov.**

V danej veci bolo o nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu v Lučenci č.k. 9C 108/89-10 zo 14.augusta 1989. Ako vyplýva zo spisu odporkyne, zamestnávateľ tento rozsudok súdu rešpektoval, súdom určenú sumu náhrady vyplácal a následne, v súlade s neskoršími

právnymi predpismi, túto náhradu vyplácal v sume, zodpovedajúcej jej valorizácii podľa neskorších právnych predpisov.

Je zrejmé, že po vydaní rozsudku č.k. 9C 108/89-10 zo 14.augusta 1989 už medzi navrhovateľom a jeho bývalým zamestnávateľom v ďalšom období nedošlo k sporu o výšku vyplácanej náhrady, vyplácaná suma náhrady bola navrhovateľom akceptovaná ako správna, teda medzi navrhovateľom a jeho bývalým zamestnávateľom došlo k dohode o výške vyplácanej náhrady za stratu na zárobku a preto navrhovateľ nemal dôvod obrátiť sa na súd so žalobou o určenie jej výšky. Je preto dôvodná námietka navrhovateľa, že v prípade existencie dohody by podanie určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ OSP bolo neúspešné vzhľadom na absenciu naliehavého právneho záujmu na takom určení.

Z uvedeného vyplýva, že ak by medzi zamestnávateľom a zamestnancom nedošlo k dohode o sume náhrady vyplácanej k 31.decembru 2003, potom by pre odporkyňu bol záväzný iba rozsudok súdu, ktorým by výška tejto náhrady bola určená k 31.decembru 2003. Ak je však výška vyplácanej náhrady k 31.decembru 2003 určená dohodou zamestnanca a zamestnávateľa bez potreby súdneho sporu, potom je pre odporkyňu rozhodujúca výška náhrady, vyplácaná na základe takej dohody k 31.decembru 2003 vo vyššej, valorizovanej sume bez ohľadu na to, že v minulosti muselo dôjsť k určeniu jej výšky súdom.

Odporkyňa nemôže prepočítavať výšku náhrady za stratu na zárobku k 31.decembru 2003. Ak by mala za to, že navrhovateľovi patrila náhrada k 31.decembru 2003 v nižšej ako vyplácanej sume, má sama možnosť obrátiť sa na príslušný okresný súd so žalobou o určenie výšky náhrady za stratu na zárobku k 31.decembru 2003.

Keďže odporkyňa vychádzala z rozsudku súdu z roku 1989, upravujúceho pomery navrhovateľa v roku 1989 a nerešpektovala dohodu medzi navrhovateľom a zamestnávateľom o výške náhrady za stratu na zárobku, vyplácanej k 31.decembru 2003 (pričom sama uviedla, že výšku náhrady k 31.decembru 2003 neprepočítavala) vzhľadom na vyššie uvedené sa odvolací súd stotožnil so záverom krajského súdu o nezákonnosti jej rozhodnutí zo 17.januára 2007 a z 5.marca 2008 a preto rozsudok krajského súdu podľa § 219 ods.2 OSP potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku vzhľadom na plný úspech navrhovateľa v odvolacom konaní.

Navrhovateľovi v tomto konaní vznikli trovy v celkovej výške 102,44 Eura, spojené s poskytnutím právnej služby, ktoré pozostávali z jedného úkonu právnej služby (vyjadrenie zo 4.2.2009 k odvolaniu odporkyne) v hodnote 80,24 Eura + 15,25 Eura ako 19% daň z pridanej hodnoty + režijný paušál 6,95 Eura podľa § 11 ods.1 v spojení s § 13 ods.4, § 18 ods.3 a § 15 písm. a/ vyhl.č. 655/2004 Z.z. v znení účinnom do 31.mája 2009.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24.februára 2010

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová